

Esipuhe

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa ja tämän kehitystä kuvaavaa Pk-yritysbarometriä kaksi kertaa vuodessa valtakunnallisena raporttina ja alueellisina raportteina. Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna.

Syksyn 2006 Pk-yritysbarometri perustuu noin 3800 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Barometrin ennustekyky on ollut hyvä.

Tässä syksyn 2006 alueellisessa raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana ja elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitusta, kasvuhakuisuutta sekä yritysten kehittämistarpeita ja -esteitä. Syksyn barometrin erityisteemana on julkisten yrityspalveluiden tunnettuus ja käyttö.

Helsingissä 17.10.2006

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät ry

Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	4
AINEISTO.....	5
1 Varsinais-Suomen ja koko maan yritykset.....	7
2 Yritykset ja työllisyys.....	8
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät	9
3.1 Yleiset suhdannenäkymät	9
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin.....	10
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet	11
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	12
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet	15
7 Elinkeinoilmasto	16
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus	18
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	19
10 Yrittäjyysilmapiiri.....	20
11 Pk-yritysten rahoitus.....	21
12 Yrityspalveluorganisaatioiden toiminta	23
12.1 Tietoisuus ja hyödyllisyys	23
12.2 Käyttö ja arviot.....	24
12.3 Riskinotto.....	26

Finnveran yhteystiedot

Suomen Yrittäjien yhteystiedot

TIIVISTELMÄ

Pk-yritykset odottavat edelleen suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Varsinais-Suomessa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Varsinais-Suomessa toimivista pk-yrityksistä 40 prosenttia ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan, ja kahdeksan prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat nyt hiukan huonommat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Varsinais-Suomessa ovat pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana aavistuksen verran huonommat kuin edellisen kyselyn aikaan kun koko maassa ollaan samalla tasolla.

Koko maan ja Varsinais-Suomen pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisia. Suhdannenäkymät ovat alueen yritysten keskuudessa koko maata paremmat investointien ja viennin arvon osalta. Myös tuotantokustannusten ja tuotekehityspanostusten odotetaan nousevan koko maan keskiarvoa enemmän. Varsinais-Suomessa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Näkymät henkilökunnan määrän osalta ovat Varsinais-Suomessa hiukan heikommat ja koko maassa samalla tasolla kuin syksyllä 2005.

Alueen pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat kilpailutilanteeseen ja resurssitekijöihin liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteiksi. Koko maan pk-yritysten tuloksiin verrattuna kilpailutilanteeseen sekä yleiseen suhdanne- tai maailmantilanteeseen liittyviä tekijöitä ei alueella koeta niin suuriksi kehittämisen esteiksi, mutta resurssitekijät koetaan suuremmiksi kehittämisen esteiksi. Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä kahdeksalla prosentilla Varsinais-Suomen pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä vakuuksien puute on pahimpana esteenä yli puolella ja rahoituksen saatavuus joka kolmannella alueen pk-yrityksistä.

Varsinais-Suomen pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat työn sivukulut, kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus ja työvoiman saatavuus. Alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, noin joka neljäs pitää työvoiman saatavuutta ja kysynnän riittämättömyyttä tai epävakaisuutta työllistämisen esteenä. 24 prosentilla Varsinais-Suomen ja 28 prosentilla koko maan pk-yrityksestä ei ole tarvetta työllistää.

Varsinais-Suomessa toimivista pk-yrityksistä 22 prosenttia aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Koko maan pk-yritysten keskuudessa ulkopuolista rahoitusta aikoo hankkia 23 prosenttia. Useimmiten alueen yritykset aikovat hankkia rahoitusta käyttöpääomaksi, koneiden ja laitteiden korvausinvestointeihin sekä yrityksen kehittämishankkeisiin. Varsinais-Suomen pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (91 %) tai Finnverasta (25 %).

Julkiset yrityspalvelut tunnetaan kokonaisuutena pk-yrityksissä heikosti. Parhaiten tunnetaan Finnvera ja TE-keskukset. Varsinais-Suomen alueella joka neljäs ja koko maan alueella vajaa kolmannes arvioi tuntevansa Finnveran erittäin tai melko hyvin, ja TE-keskusten kohdalla vastaavat luvut ovat 19 ja 22 prosenttia. Julkisten yrityspalvelujen koetaan olleen eniten hyödyksi yritysten perustamisessa.

Pk-yritykset ovat käyttäneet eniten TE-keskusten ja Finnveran palveluja. Parhaimmat arviot palveluasenteesta ja asiantuntemuksesta annetaan Uusyrityskeskukselle ja Finnveralle. Näiden tarjoamien palvelujen katsotaan myös Varsinais-Suomen alueella edistäneen parhaiten pk-yritysten toimintaa. Koko maan osalta myös Tekesin ja TE-keskusten palveluiden koetaan edistäneen toimintaa melko hyvin. Varsinais-Suomen alueella vastaajista kuudenneksen mielestä Finnveran riskinotto on hyvällä tai erittäin hyvällä tasolla. Pääpankkinsa riskinottokyvyn arvioi hyväksi tai erittäin hyväksi neljännes alueen vastaajista.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten suhdannenäkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Tutkimuksen on tehnyt Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta elo-syyskuussa 2006.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2002 sekä TDC Hakemistot Oy:n ylläpitämää Blue Book yritysrekisteriä, josta otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti. Otokskoko on 3788 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty internetkyselyinä 14.8.–15.9.2006. Valtaosa vastaajista värvättiin osallistumaan kyselyyn puhelimitse. Tiedonkeruu on toteutettu Taloustutkimus Oy:n CAWI-ohjelmalla (Computer Aided Web Interview). Raportin luvussa "Aineisto" on esitetty taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä Varsinais-Suomen osalta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimuksessa tutkimusjohtaja Ville Haikola ja yhteyspäällikkö Jyrki Kärpänoja, Suomen Yrittäjissä ekonomisti Harri Hietala ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 6 olevan kartan mukaista aluejakoa. Joissain raporteissa on lisäksi käytetty Suomen Yrittäjien aluejakoa (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja Keski-Pohjanmaa).

2) Aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja Uusimaa).

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana

paranee 39 %, huononee 9 % ⇒ saldoluku = + 30 %

AINEISTO

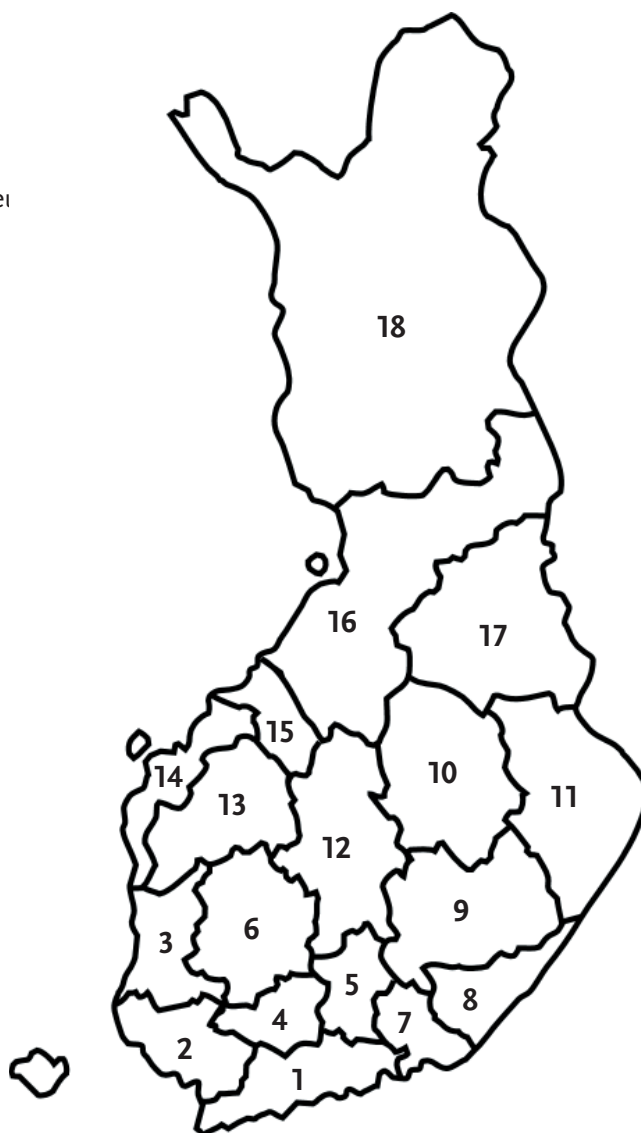
Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Kunkin alueen aineisto on painotettu alueen yrityskannan kokoluokka- ja toimialajakaumaa vastaavaksi. Tämä painotus tehtiin jälkikäteen myös kevään 2006 aluetuloksille, joita ei kevään alueraportteihin painotettu. Painotettua otoskokoä käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:**PK-YRITYSBAROMETRI 2/2006
- Aineiston rakenne -**

		n=	%
ALUE	VARSINAIS-SUOMI	301	8 %
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: D)	53	18 %
	Rakentaminen (TOL: F)	53	18 %
	Kauppa (TOL: G)	75	25 %
	Palvelut (TOL:H, I, K, O)	120	40 %
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	141	47 %
	5 - 9 henkilöä	51	17 %
	10 - 19 henkilöä	49	16 %
	20 - 49 henkilöä	41	14 %
	50+ henkilöä	19	6 %
LIIKEVAIHTO VUONNA 2006	Alle 0,20 milj. euroa	91	30 %
	0,20 - 0,49 milj. euroa	44	15 %
	0,50 - 1,49 milj. euroa	61	20 %
	1,50+ milj. euroa	103	34 %
	Ei vastausta	2	1 %
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	31	10 %
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	128	43 %
	Pyrkii säilyttämään asemansa	92	31 %
	Ei kasvutavoitetta	46	15 %
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	4	1 %
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	199	66 %
	Kyllä, vie itse suoraan	60	20 %
	Kyllä, tuotteita viedä osana toisen yrityksen tuotekokonaisuutta	54	18 %
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1995	185	61 %
	1996 - 2000	47	16 %
	2001 - 2006	67	22 %
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	242	80 %
	Palkattu toimitusjohtaja	40	13 %
	Muut	19	6 %

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

1. Uusimaa, erilliset raportit:
  - Helsinki
  - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
  - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Keski-Pohjanmaa
16. Pohjois-Pohjanmaa
17. Kainuu
18. Lappi

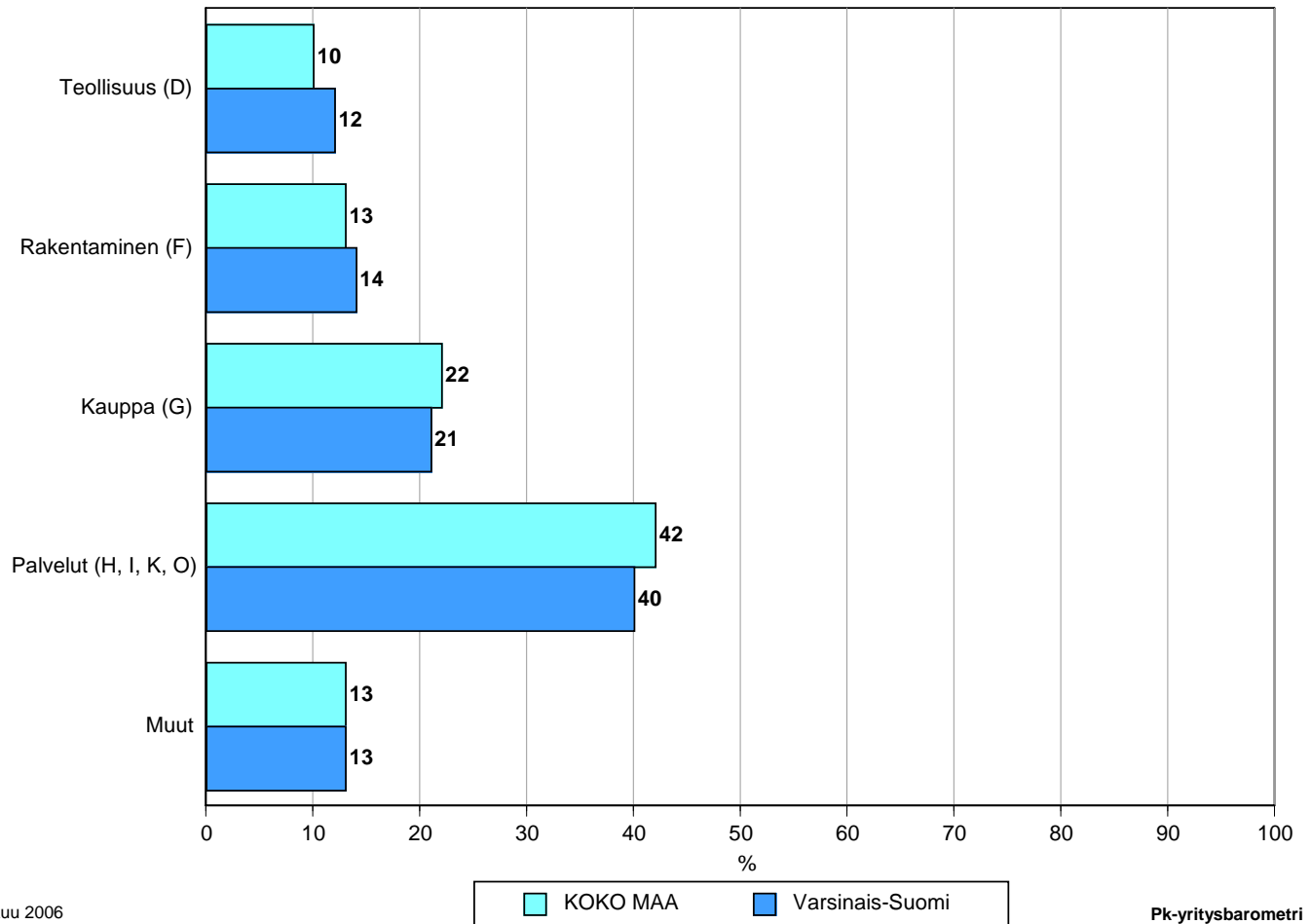
Pohjanmaan alueraportissa ovat mukana Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ja Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät.

Tutkimustulokset

1 Varsinais-Suomen ja koko maan yritykset

Suomessa oli vuonna 2004 232 305 yritystä.¹ Näistä yrityksistä noin 21800 toimi Varsinais-Suomessa. Varsinais-Suomessa on teollisuuden ja rakennusalan yrityksiä suhteellisesti hieman enemmän ja palvelualojen sekä kaupanalan yrityksiä suhteellisesti hieman vähemmän kuin koko maassa keskimäärin.²

1. YRITYSTEN OSUDET ERI TOIMIALOILLA

Lokakuu 2006
Alkuperätunniste 4481/JKÄ/VH/ss/jsj

Pk-yritysbarometri
Syksy 2006

Toimialan nimen jäljessä on sulussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialanumero.

¹ Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri

² Yritystiedot, lähde: Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri. Yritysmäärä on arvioitu Tilastokeskuksen alueellisten toimipaikkatietojen perusteella. Alueen yritysmääränä on käytetty lukua, joka on saatu kertomalla alueen toimipaikkojen määrä koko maan yritysten lukumäärän ja toimipaikkojen lukumäärän suhteella.

2 Yritykset ja työllisyys

Varsinais-Suomessa toimivissa yksityisen sektorin yrityksissä ja yhteisöissä työskenteli vuonna 2003 noin 113400 työntekijää³. Työttömyysaste oli vuoden 2006 toisella neljänneksellä Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan koko maassa 9,1 % ja Varsinais-Suomessa 6,9 %.

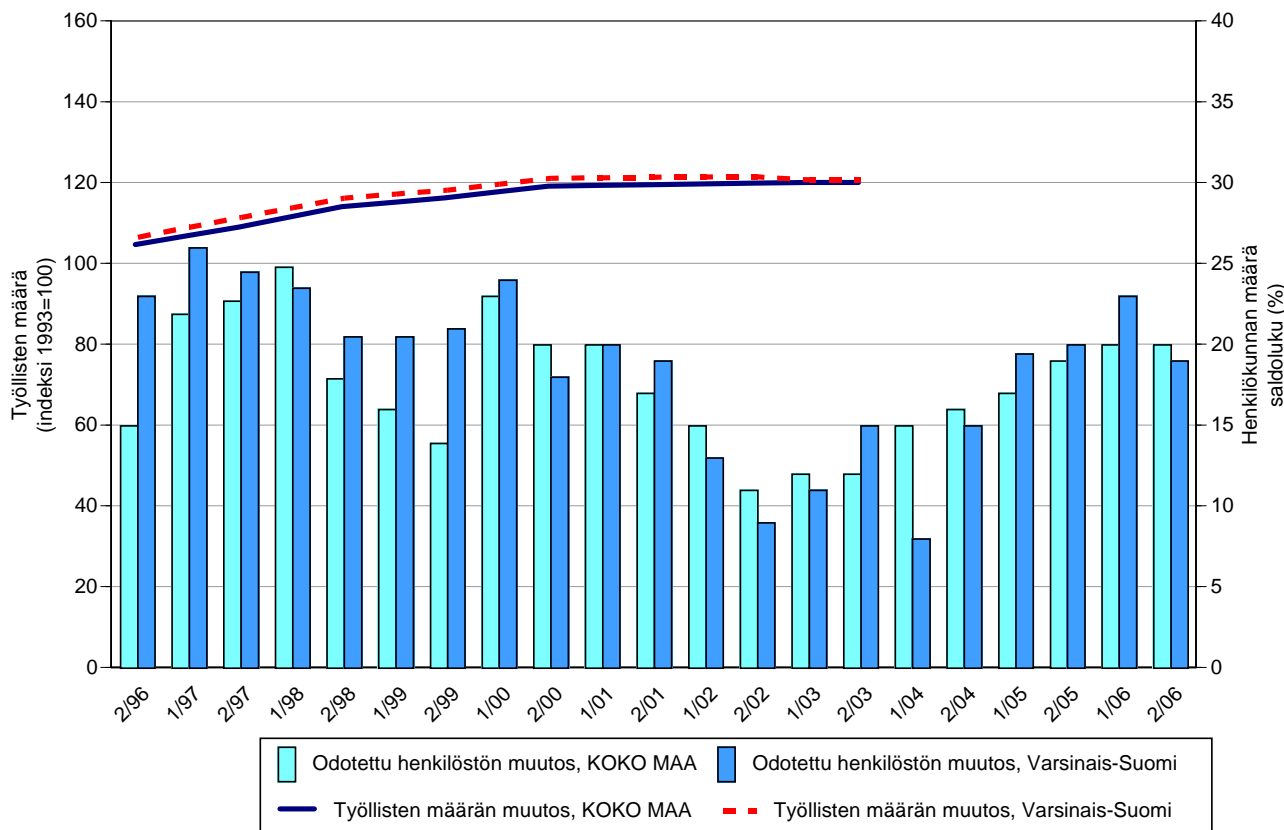
Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	25	70	5	20
Varsinais-Suomi	26	67	7	19

Varsinais-Suomessa toimivat pk-yritykset odottavat työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana, joskin henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella aavistuksen heikempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Varsinais-Suomessa nyt huonommat kuin syksyllä 2005 (saldoluku tuolloin +20 %). Koko maassa henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat jonkin verran paremmat kuin vuosi sitten.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Varsinais-Suomen työllisten määrää (indeksi 1993=100) ja pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana⁴. Tuorein käytettävissä oleva tieto on Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta vuodelta 2003.

2. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN MUUTOSODOTUKSET SEURAAVAN VUODEN AIKANA SEKÄ TYÖLLISTEN MÄÄRÄN TILASTOITU MUUTOS

Lokakuu 2006

Alkuperätunniste 4481/JKÄ/VH/ss/iso

Pk-yritysbarometri
Syksy 2006

³ Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäyntitilasto.

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

3.1 Yleiset suhdannenäkymät

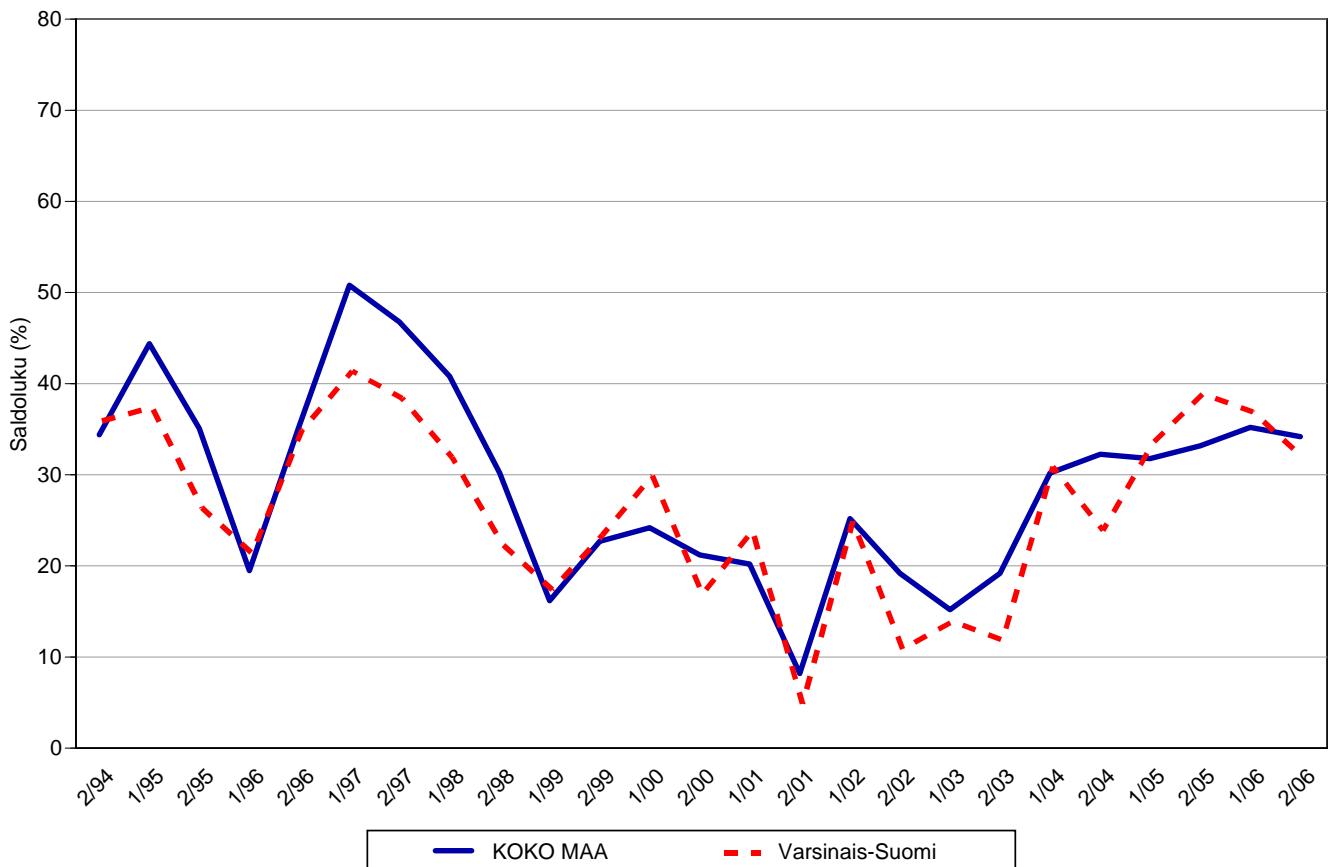
Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
	%	%	%	%
KOKO MAA	41	51	7	34
Varsinais-Suomi	40	53	8	32

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Varsinais-Suomessa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Varsinais-Suomessa toimivista pk-yrityksistä neljä kymmenestä ennakoivat suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan, ja kahdeksan prosenttia yrityksistä ennakoivat suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat heikkommat kuin koko maan pk-yrityksistä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 2/94 lähtien. Kevään 2006 tilanteeseen verrattuna Varsinais-Suomessa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat lähimmän vuoden aikana laskussa, kun taas koko maassa keskimäärin ne ovat melko samalla tasolla.

3.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA

3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

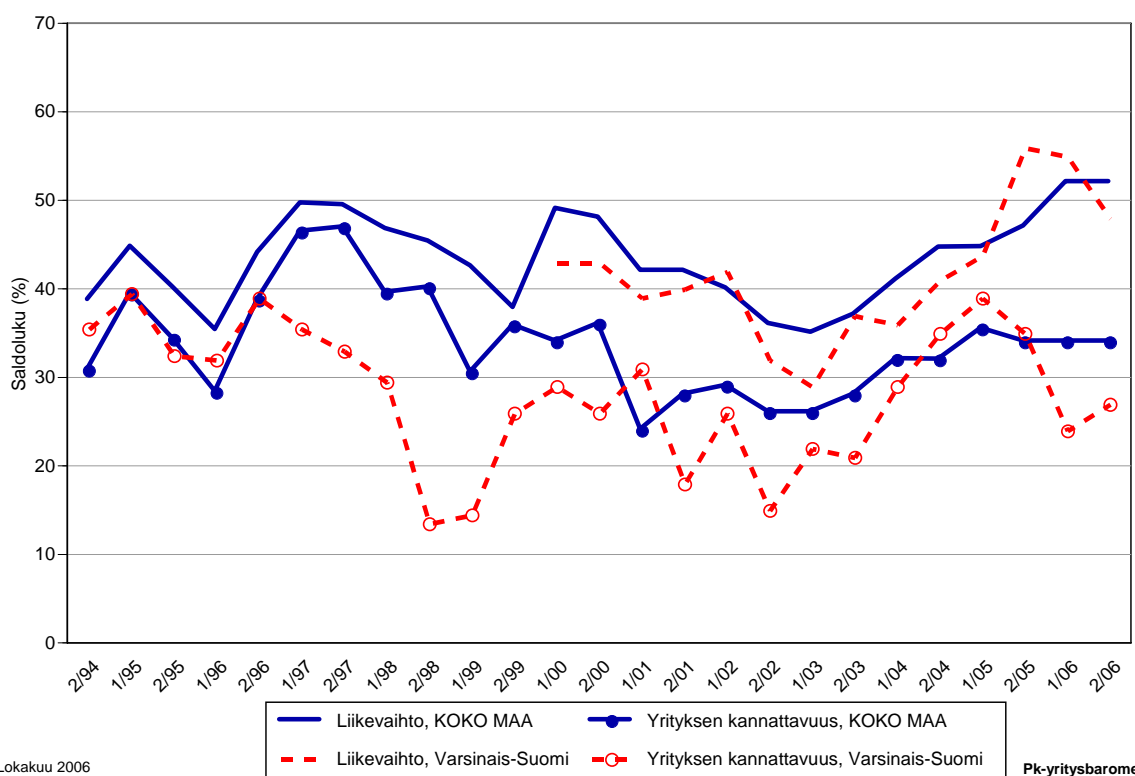
Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vakavaraisuus	Tuotekehitys-panostukset
KOKO MAA								
Suurempi	60	24	18	18	41	45	44	29
Yhtä suuri	32	61	74	74	51	43	49	64
Pienempi	8	15	8	8	8	12	7	7
Saldoluku (%)	52	9	11	10	32	34	37	21
Varsinais-Suomi								
Suurempi	59	26	21	18	42	41	43	33
Yhtä suuri	31	61	71	73	51	45	48	58
Pienempi	10	12	8	9	7	14	9	9
Saldoluku (%)	48	14	13	9	35	27	34	24

Koko maan ja Varsinais-Suomen pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen edelleen positiivisia. Varsinais-Suomessa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimäärin paremmat investointien arvon ja viennin arvon osalta. Tuotantokustannusten ja tuotekehitys-panostusten suhdannenäkymät ovat myös Varsinais-Suomessa koko maata korkeammat. Liikevaihdon, tuonnin arvon, yrityksen kannattavuuden ja vakavaraisuuden kasvua ennakoitiin saldoluvun mukaan pienempi osuus Varsinais-Suomen pk-yrityksistä kuin koko maassa keskimäärin.

Seuraavasta kuvioista nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁵ kehitys jaksosta 2/94 lähtien. Liikevaihdon suhdannenäkymät ovat Varsinais-Suomessa alemmalla tasolla kuin keväällä 2006, mutta vakavaraisuuden lisääntyminen on arvioitu hiukan korkeammalle.

3.2 SUHDANNENÄKYMÄT SEURAAVAN VUODEN KULUTTUA

Lokakuu 2006
Alkuperätunniste 4481/LKÄ/VH/ss/js

Pk-yritysbarometri
Syksy 2006

⁵ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

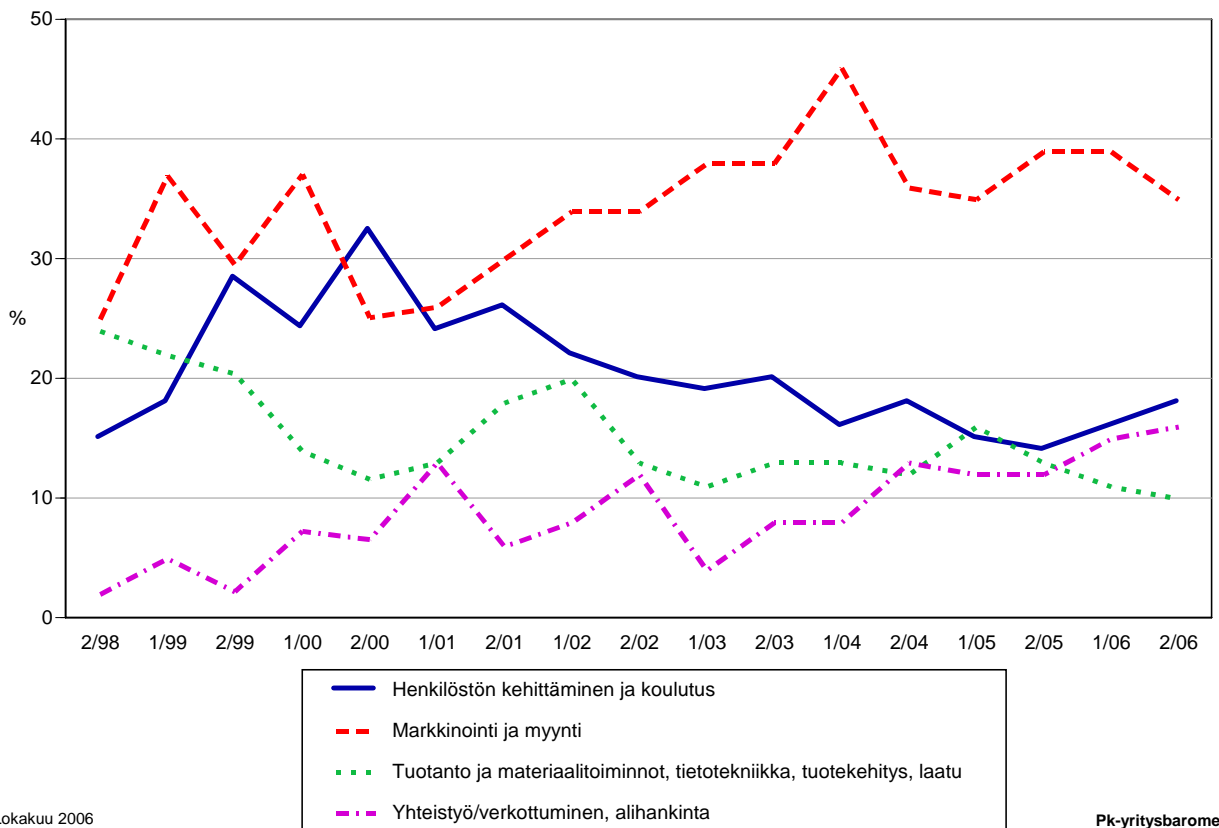
Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA	Varsinais-Suomi
	%	%
Johtaminen	5	6
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	19	18
Markkinointi ja myynti	34	35
Vienti ja kansainvälistyminen	3	4
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	7	7
Tuotanto ja materiaalitoinnot, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	11	10
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	16	16
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	3	2
Muu	1	1
Ei kehittämistarvetta/ Ei osaa sanoa	0	-

Koko maan ja Varsinais-Suomen alueen pk-yritysten kehittämistarpeet ovat lähes samat. Varsinais-Suomen pk-yrityksissä koetaan olevan koko maan keskiarvon tavoin eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta sekä alueen että koko maan pk-yrityksillä on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa.

Markkinointiin ja myyntiin sekä tuotanto- ja materiaalitointoihin liittyvät kehittämistarpeet ovat vähentyneet jonkin verran Varsinais-Suomessa toimivien pk-yritysten keskuudessa kevään 2006 tilanteeseen verrattuna. Henkilöstön kehittämiseen ja koulutukseen sekä yhteistyöhön ja verkottumiseen liittyvät tarpeet ovat lisääntyneet hiukan.

4. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET - Varsinais-Suomi -

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

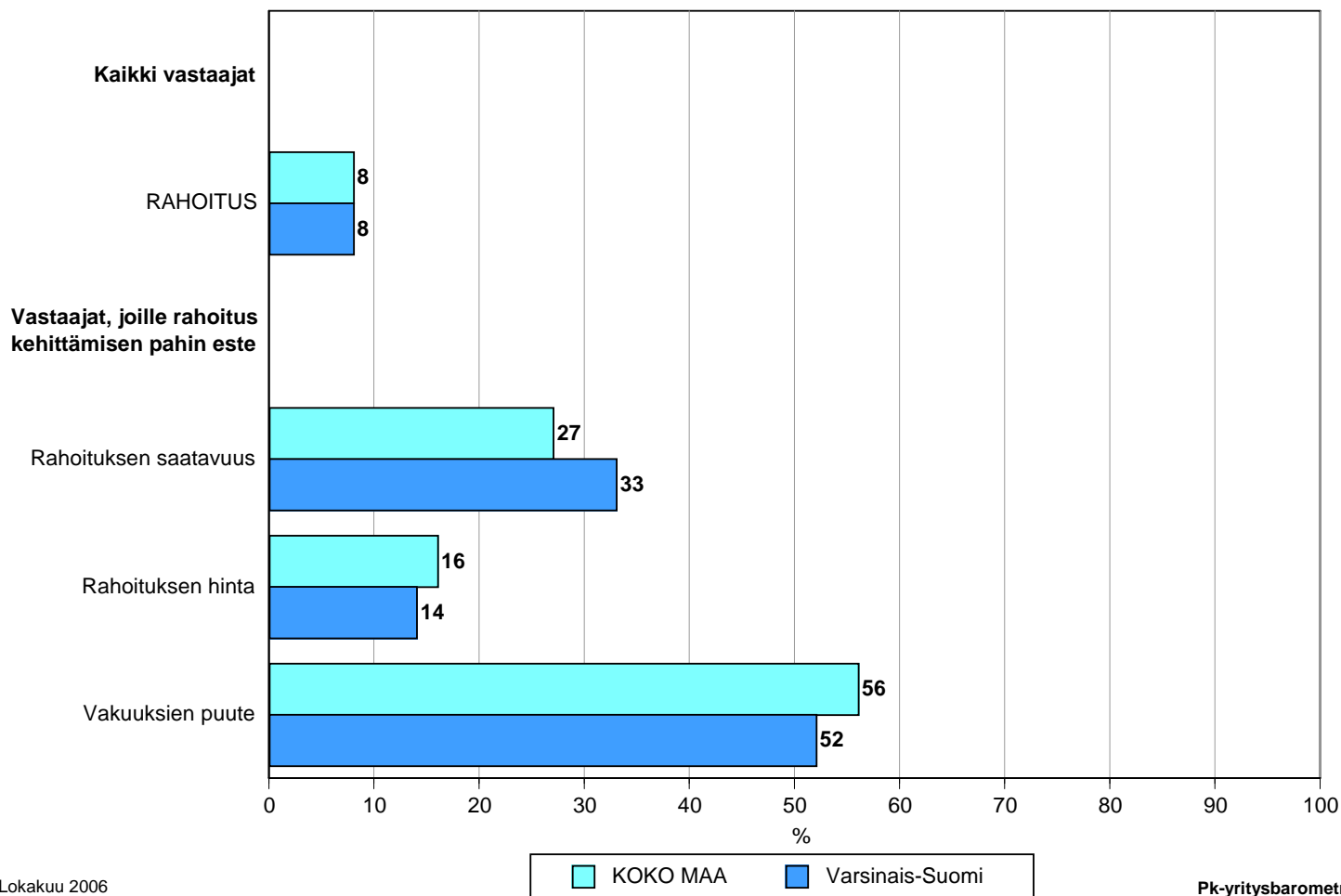
Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA	Varsinais-Suomi
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	8	8
byrokratia	2	2
työlainsäädäntö	1	1
työehtosopimukset	1	0
muu sääntely	2	1
KUSTANNUSTASO	17	17
verotus	4	5
palkkataso	2	2
työn sivukulut	7	6
muut tuotantokustannukset	3	3
KILPAILUTILANNE	24	23
kireä kilpailutilanne	17	16
markkinoiden liiallinen keskittyminen	2	1
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	1	2
markkinoita vääristävät tuet	1	0
harmaa talous, konkurssit jne.	1	1
kysynnän riittämättömyys	2	2
RAHOITUS	8	8
rahoituksen saatavuus	2	3
rahoituksen hinta	1	1
vakuuksien puute	4	4
RESURSSITEKIJÄT	28	33
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	15	17
alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	2	3
toimitilat	3	2
koneet ja laitteet	1	2
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	4	6
YLEINEN SUHDANNE-/MAAILMANTILANNE	10	8
MUUT TEKIJÄT	3	2
EI OSAA SANOA	2	1

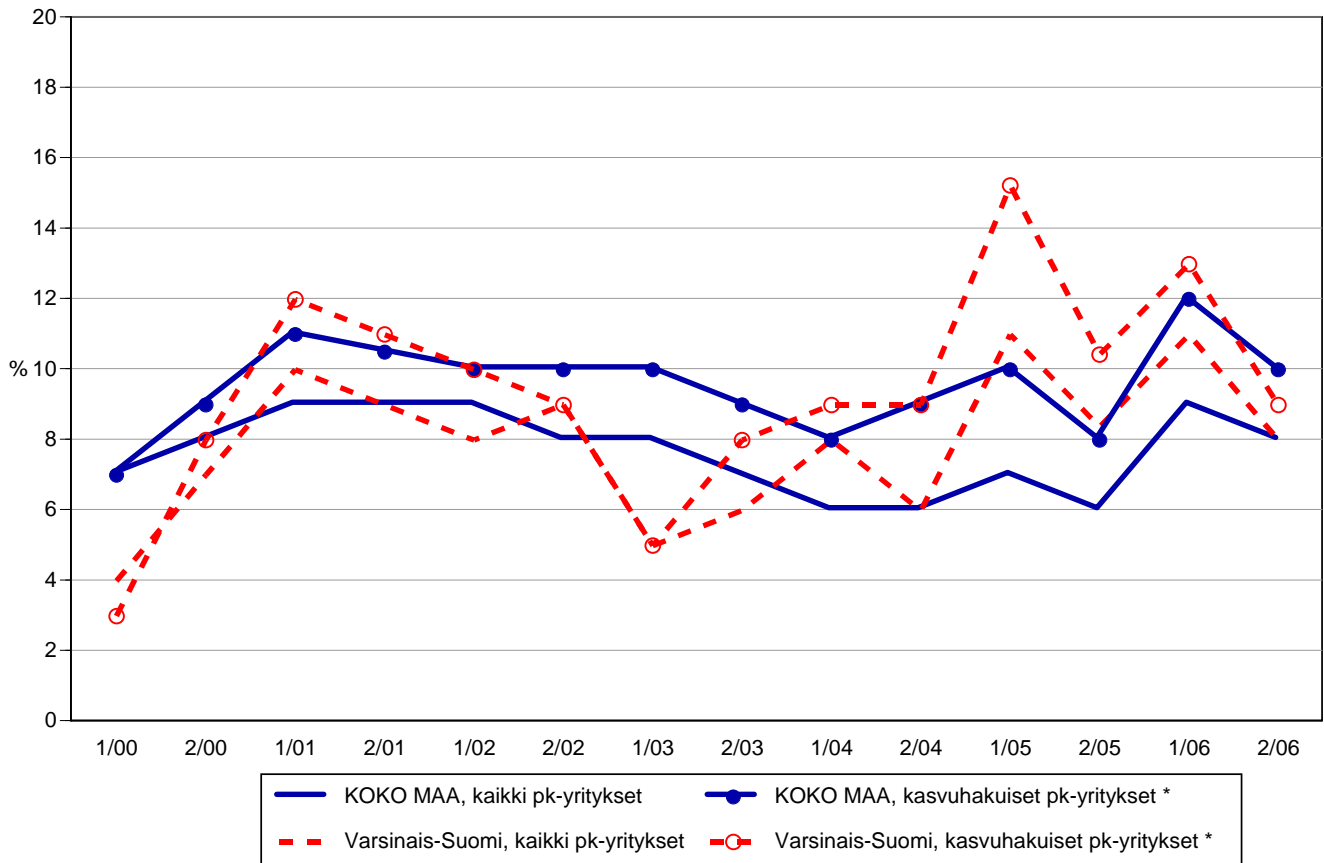
Varsinais-Suomessa pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat kilpailutilanteeseen ja resurssitekijöihin liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuuteen liittyvät ongelmat koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteiksi. Koko maan pk-yritysten tuloksiin verrattuna kilpailutilannetta ja yleistä suhdanne- tai maailmantilannetta ei alueella koeta niin suuriksi kehittämisen esteiksi kuin koko maassa keskimäärin, mutta resurssitekijöihin liittyvät tekijät koetaan suuremmiksi kehittämisen esteiksi.

Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 8 prosentilla Varsinais-Suomen pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä vakuuksien puute on pahimpana esteenä yli 50 prosentilla, ja rahoituksen saatavuus joka kolmannella. Varsinais-Suomessa toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen olevan yhtä suuri kehittämisen este kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin. Rahoituksen merkitys yritysten kehittämisen esteenä on laskenut jonkin verran sekä koko maassa keskimäärin että Varsinais-Suomen alueella verrattuna kevään 2006 baremetriin.

5.1 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET - Rahoitus -

5.2 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET - Rahoitus kokonaisuudessaan -

Lokakuu 2006
Alkuperätunniste 4481/JKÄ/VH/ss/jsj

*) Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

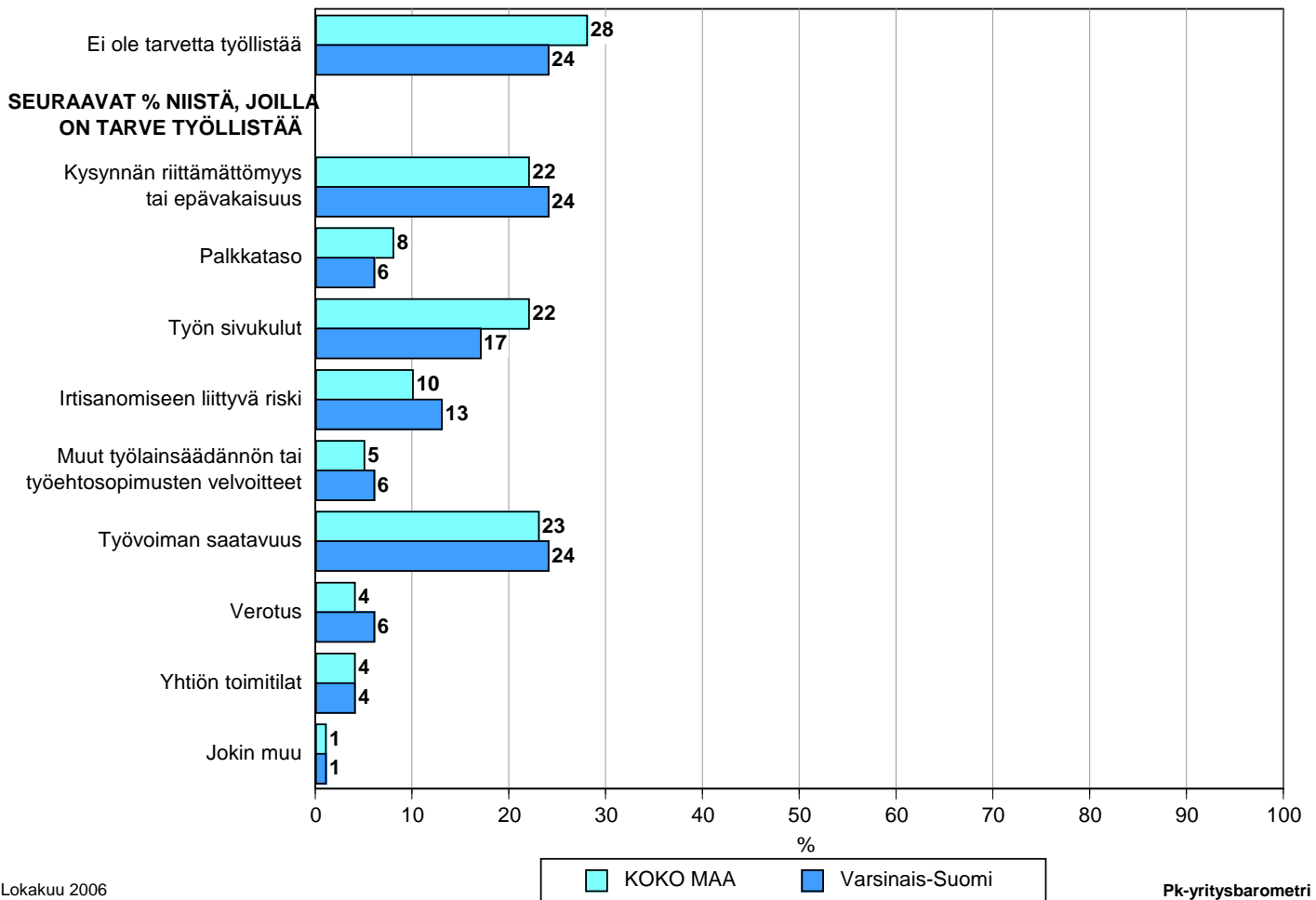
Pk-yrittäjäbarometri
Syksy 2006

Kehittämisen esteitä ei kysytty jaksolla 2/01.

6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Varsinais-Suomen pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat työvoiman saatavuus ja kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus ja työvoiman saatavuus. Alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, noin joka neljäs pitää nyt työvoiman saatavuutta ja samoin joka neljäs kysynnän riittämättömyyttä työllistämisen pahimpana esteenä. Varsinais-Suomen yrityksistä 24 prosentilla ja koko maan pk-yrityksistä 28 prosentilla ei ole tarvetta työllistää.

6. PK-YRITYSTEN TYÖLLISTÄMISEN SUURIN ESTE

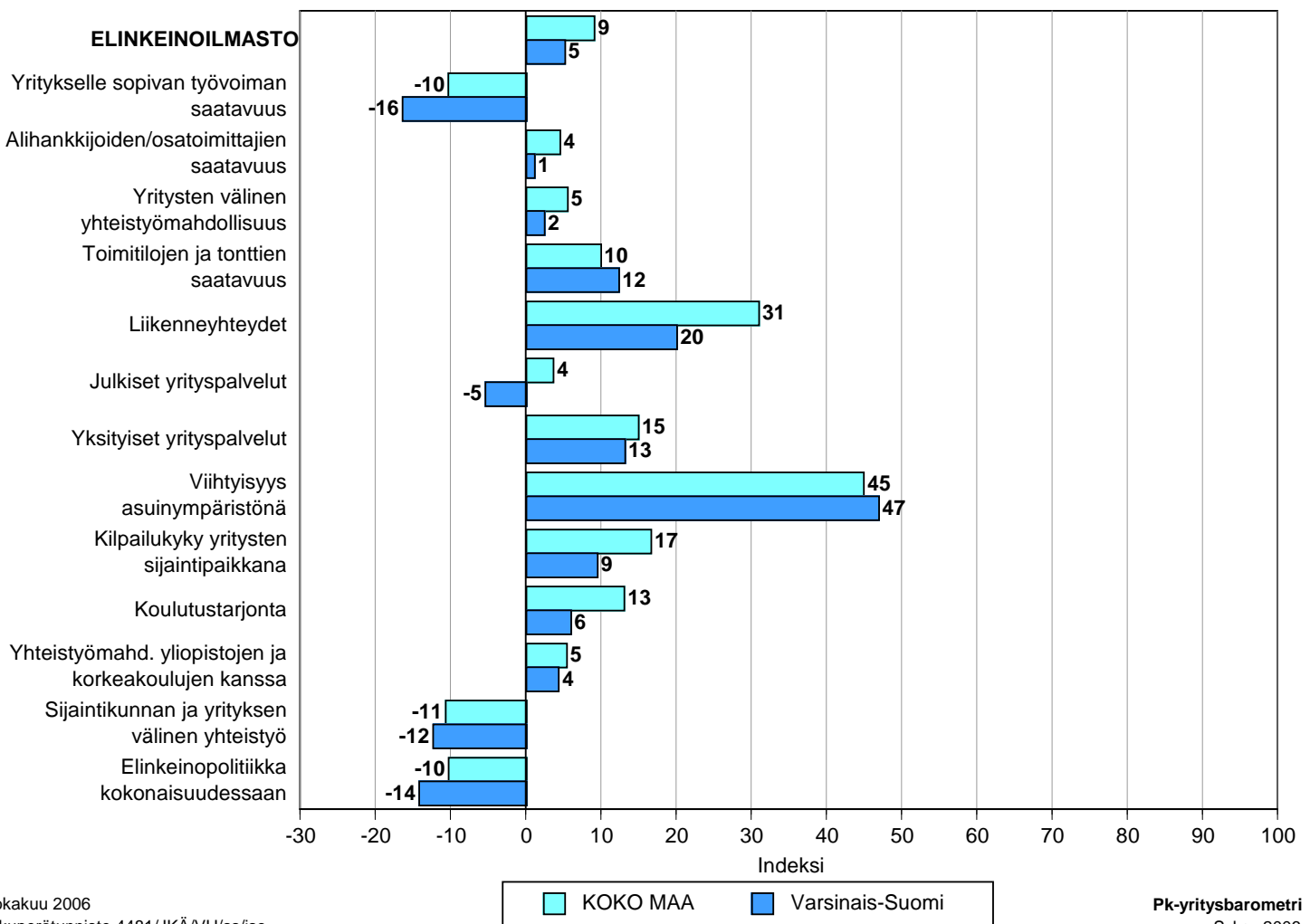
Lokakuu 2006
Alkuperätunniste 4481/JKÄ/VH/ss/jsj

Pk-yritysbarometri
Syksy 2006

7 Elinkeinoilmasto

Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Varsinais-Suomessa tyytymättömämpiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä Varsinais-Suomessa sijaitsevat pk-yritykset ovat alueen viihtyisyyteen asuinympäristönä ja liikenneyhteyksiin. Keskimääräistä tyytyväisempiä Varsinais-Suomessa ollaan ainoastaan alueen viihtyisyyteen sekä toimitilojen ja tonttien saatavuuteen. Kaikkein tyytymättömiä alueella ollaan yritykselle sopivan työvoiman saatavuuteen, joka on koko maan keskiarvoa selvästi alempi. Sen lisäksi tyytymättömiä Varsinais-Suomessa ollaan elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan sekä sijaintikunnan ja yrityksen väliseen yhteistyöhön. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Varsinais-Suomessa ja myös koko maassa lievässä laskusuunnassa. Aiemmin kysytty tekijä 'yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut' ei ollut mukana syksyn 2006 tutkimuksessa.

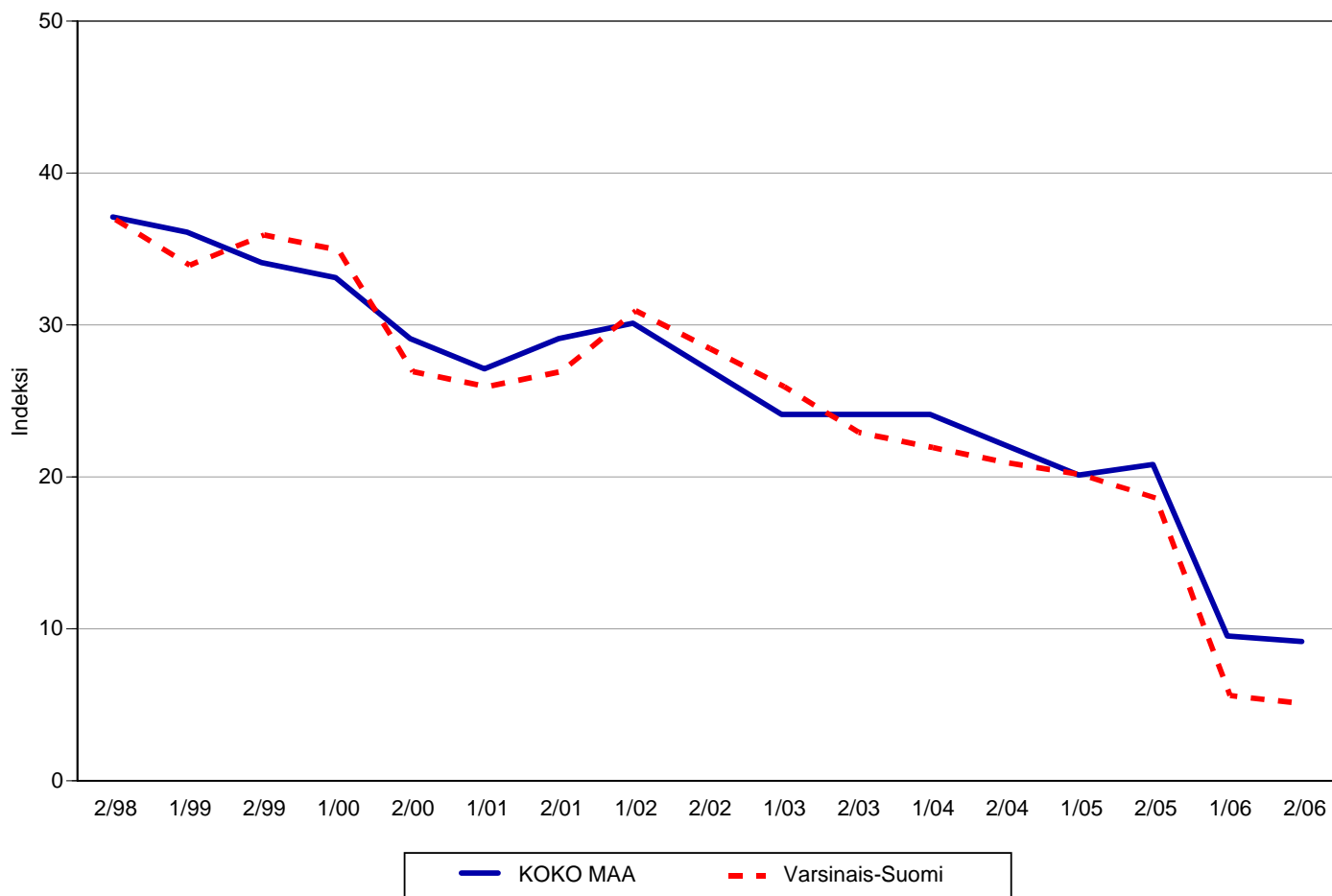
7.1 ELINKEINOILMASTO

7.2 ELINKEINOILMASTO

- Keskiarvo sijaintikunnan elinkeinoilmastoa koskevista väittämistä -

Lokakuu 2006
Alkuperätunniste 4481/JKÄ/VH/ss/js

Pk-yritysbarometri
Syksy 2006

8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 6: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

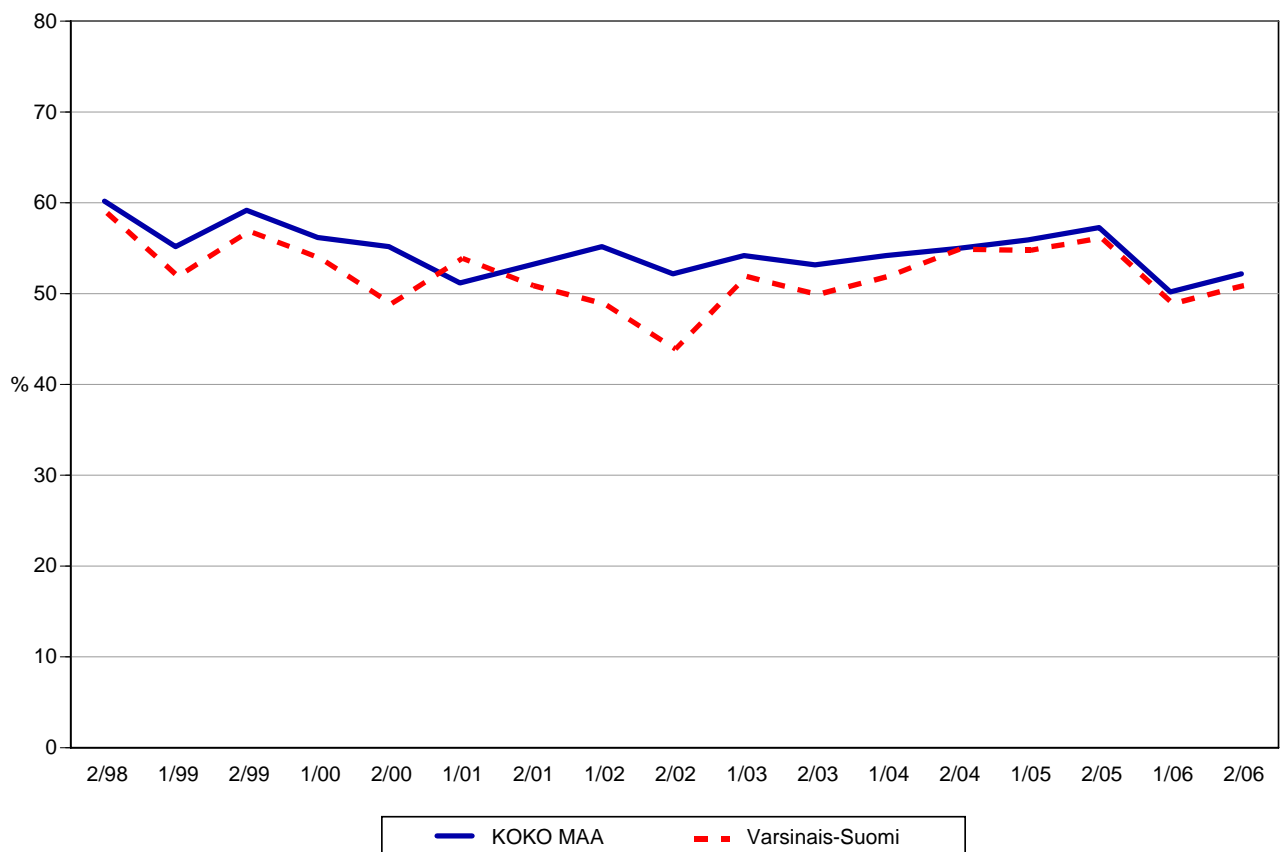
	KOKO MAA	Varsinais-Suomi
	%	%
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	10	10
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	42	41
Pyrimme säilyttämään asemamme	33	30
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	14	18
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	1	1

Varsinais-Suomessa on suhteellisesti saman verran voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana ennakoi prosentti sekä koko maan että Varsinais-Suomen pk-yrityksistä. Ilman kasvutavoitteita olevien yritysten määrä on nyt 18 prosenttia Varsinais-Suomen pk-yritysten keskuudessa. Tärkeimpänä kasvukeinonaan alueen pk-yritykset pitävät uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä, yhteistyön lisäämistä muiden yritysten kanssa sekä myynnin ja markkinoinnin lisäämistä. Uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä sekä myynnin ja markkinoinnin lisäämistä pidetään Varsinais-Suomessa koko maan keskiarvoa useammin tärkeimpinä kasvukeinoina.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Varsinais-Suomessa yhteensä 51 prosenttia ja koko maassa 52 prosenttia. Kasvuhakuisten yritysten osuus on noussut hiukan sekä koko maassa että Varsinais-Suomen alueella.

8. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS

- Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä -

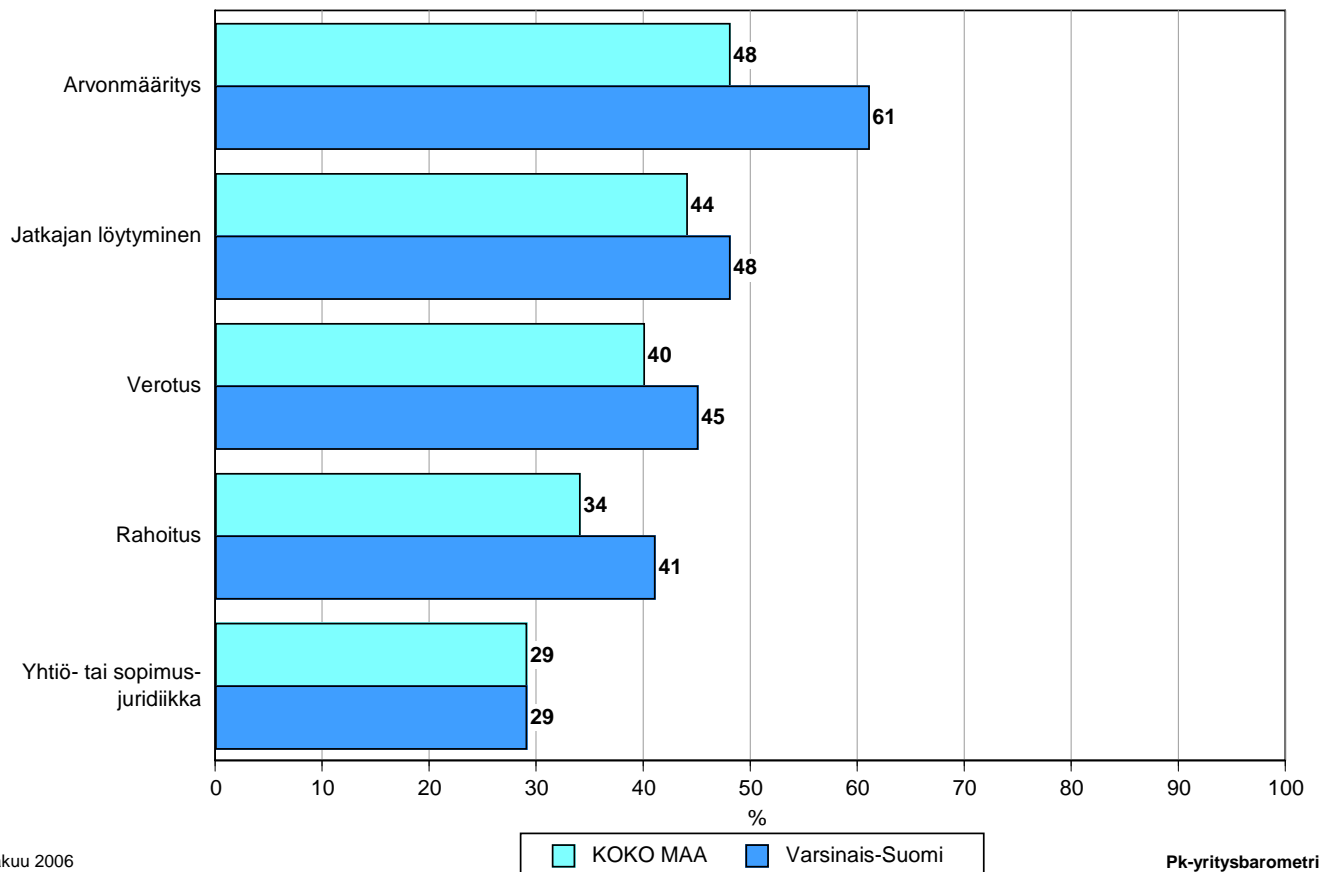
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

Taulukko 7: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Varsinais- Suomi %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	71	71
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	7	7
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	12	14
Ei osaa sanoa	9	7

Varsinais-Suomen alueella on sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana joka viidennessä pk-yrityksessä. Sekä Varsinais-Suomessa että koko maassa keskimäärin suurimmat haasteet sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrityksille ovat arvonmääritys ja jatkajan löytäminen.

9. ODOTETTAVISSA OLEVAT ONGELMAT SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA - Yritykset, joissa vaihdos odotettavissa lähimmän 5 vuoden aikana -

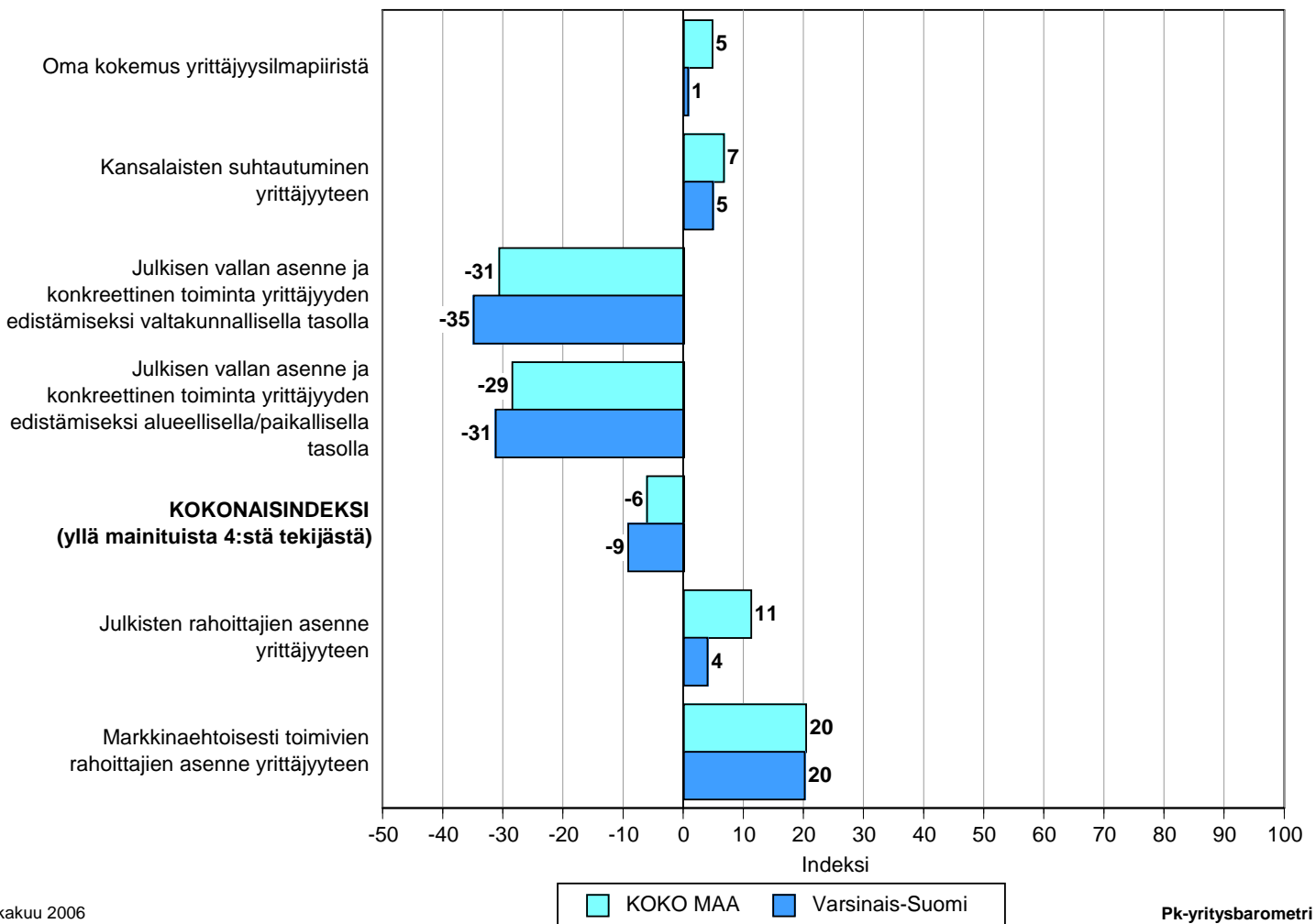

10 Yrittäjyysilmapiiri

Yrittäjyysilmapiirin kokonaisindeksi on Varsinais-Suomen alueella -9 ja koko maassa keskimäärin -6. Indeksien osatekijöistä kansalaisten suhtautuminen ja oma suhtautuminen yrittäjyyteen arvioidaan positiivisiksi tekijöiksi. Julkisen vallan asenne ja toimet arvioidaan selkeästi negatiivisiksi sekä Varsinais-Suomen että koko maan osalta.

Julkisten rahoittajien asenne yrittäjyyteen arvioidaan Varsinais-Suomen alueella huonommaksi kuin koko maassa keskimäärin, kun taas markkinaehtoisesti toimivien rahoittajien asenne saa saman arvion kuin koko maassa keskimäärin. Markkinaehtoisten rahoittajien asenne saa selvästi paremman arvion julkiseen puoleen verrattuna.

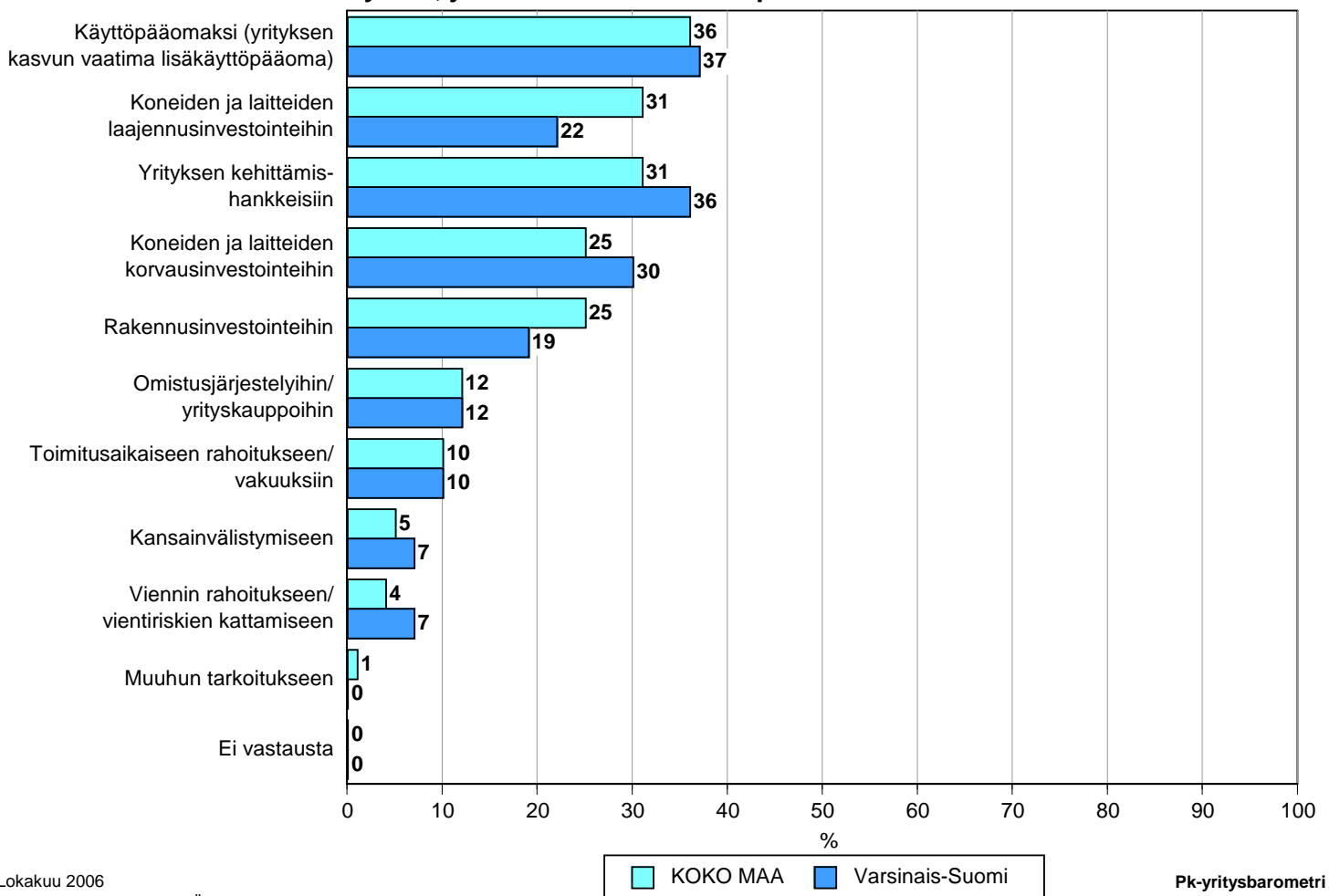
10. YRITTÄJYYSILMAPIIRI

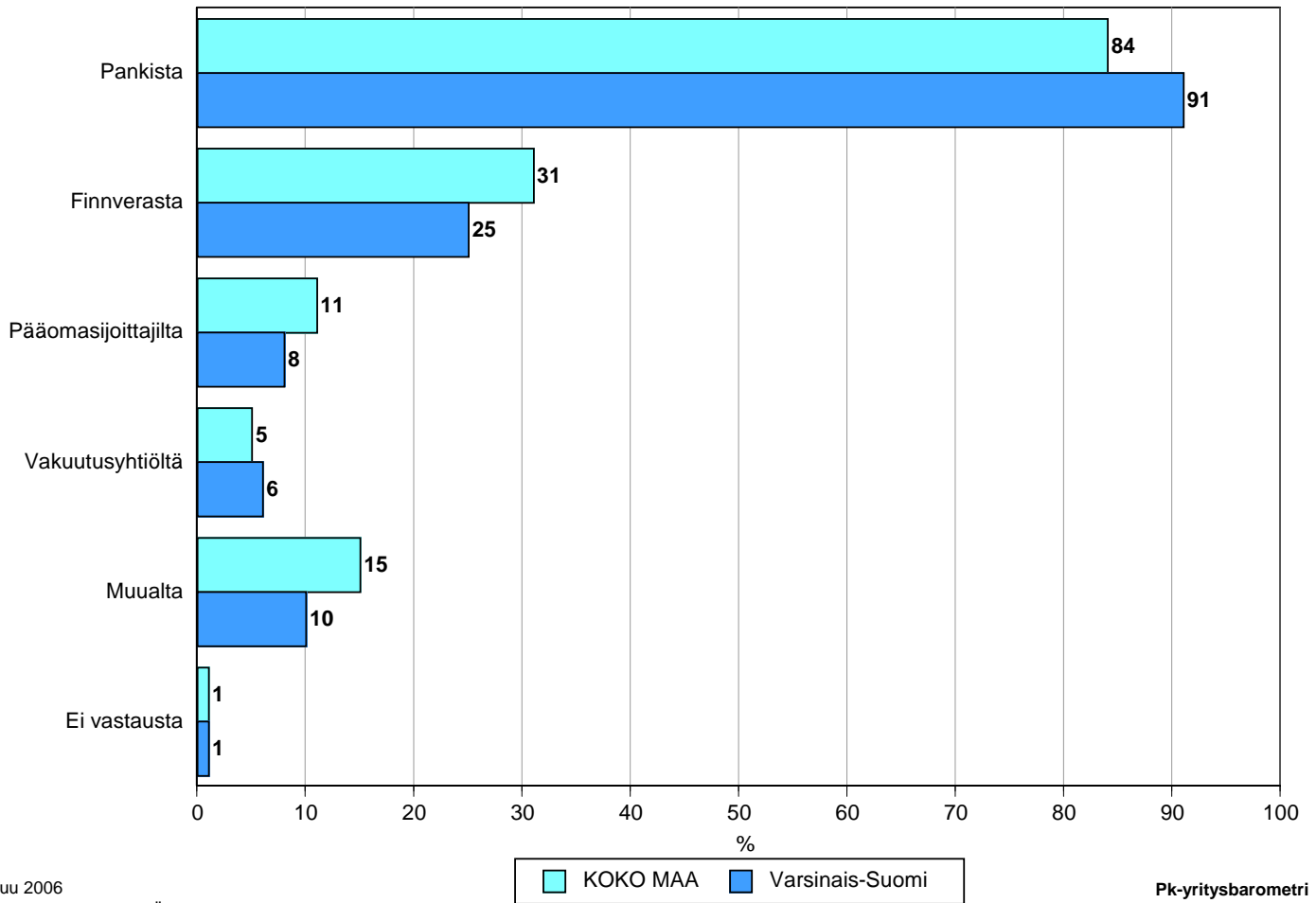
11 Pk-yritysten rahoitus

Varsinais-Suomessa toimivista pk-yrityksistä 22 prosenttia aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Koko maan pk-yritysten keskuudessa ulkopuolista rahoitusta aikoo hankkia 23 prosenttia. Useimmiten alueen yritykset aikovat hankkia rahoitusta kasvun vaatimaksi käyttöpääomaksi, yrityksen kehittämishankkeisiin sekä koneiden ja laitteiden korvausinvestointeihin. Varsinais-Suomen pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (91 %) tai Finnverasta (25 %). Pääomasijoittajilta rahoitusta aikoo hakea 8 prosenttia alueen yrityksistä.

11. MIHIN KÄYTTÖTARKOITUKSEEN AIKOO OTTAA ULKOPUOLISTA RAHOITUSTA - Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta -

12. MISTÄ AIKOO HAKEA RAHOITUSTA - Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta -

12 Yrityspalveluorganisaatioiden toiminta

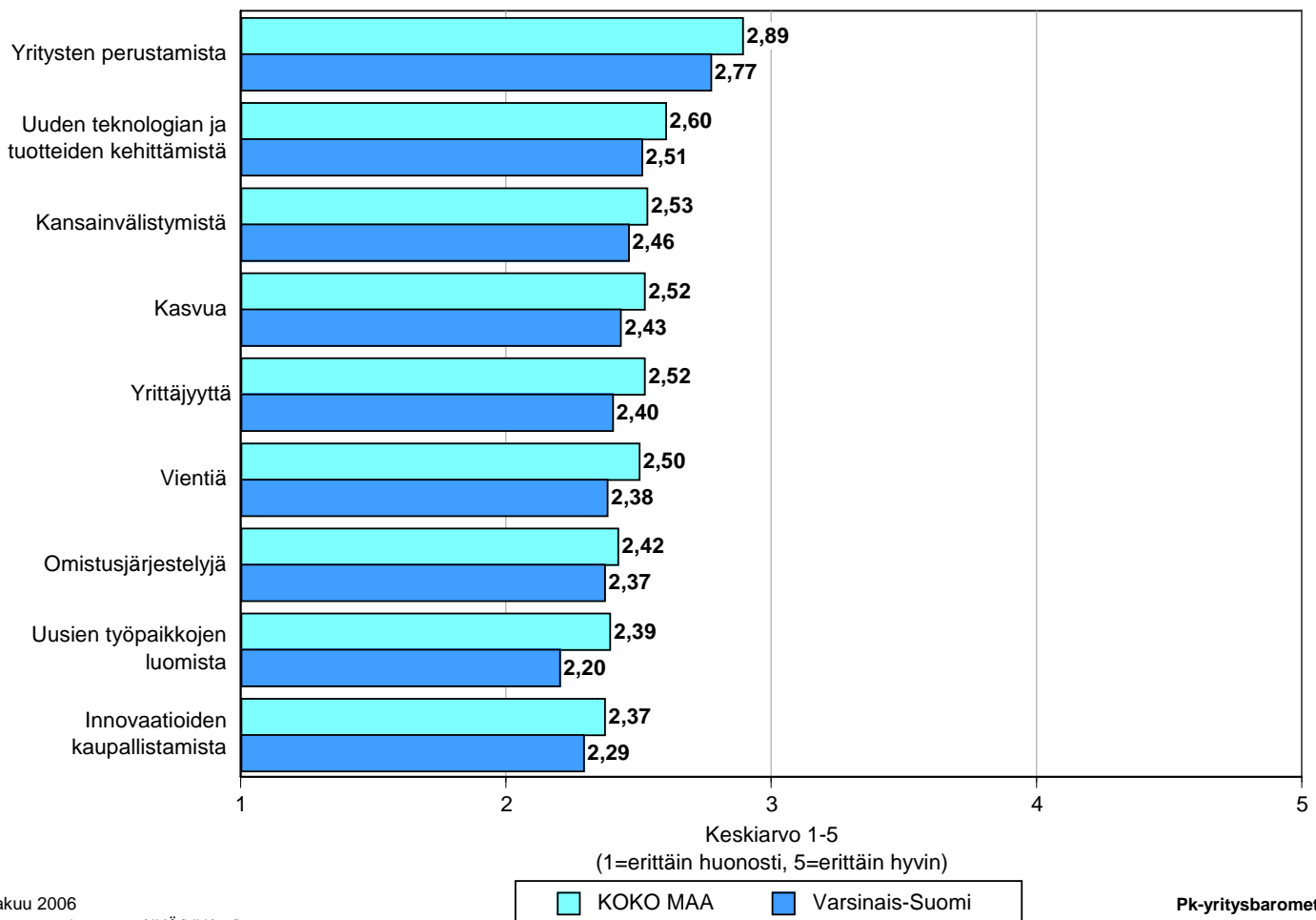
Syksyn 2006 Pk-yritysbarometrin erityisteemana ovat julkiset yrityspalvelut. Yrittäjien arvioitavaksi nimettiin Finnvera, Finpro, kasvuyrityspalvelu, seudulliset yrityspalvelupisteet, TE-keskus, Tekes, uusyrityskeskus ja YritysSuomi-portaali. Vastaajilta kysyttiin yleisesti palveluiden tuntemuksesta, käytöstä ja hyödyllisyydestä. Lisäksi palveluita käyttäneitä pyydettiin arvioimaan käyttämiään palveluita tarkemmin palveluasenteen, asiantuntemuksen ja hyödyllisyyden kannalta.

12.1 Tietoisuus ja hyödyllisyys

Pk-yritysten keskuudessa kokonaisuutena julkiset yrityspalvelut tunnetaan varsin heikosti. Erityisesti näin näyttäisi olevan seudullisten yrityspalvelupisteiden, YritysSuomi-portaalin ja kasvuyrityspalvelun osalta. Finnveran toimintaa arvioi Varsinais-Suomen pk-yrityksistä tuntevansa erittäin tai melko hyvin 26 prosenttia ja TE-keskusten 19 prosenttia. Koko maan osalta vastaavat luvut ovat Finnveran osalta 30 prosenttia ja TE-keskusten 22 prosenttia vastanneista. Tekesin tuntee Varsinais-Suomen alueella 11 prosenttia hyvin tai erittäin hyvin, kun taas koko maassa vastaava luku on 13 prosenttia.

Julkisten yrityspalveluiden koetaan Varsinais-Suomen alueella ja myös koko maassa olleen hyödyksi erityisesti yritysten perustamisessa. Seuraavaksi eniten Varsinais-Suomessa arvioidaan palveluista olleen apua uuden teknologian ja tuotteiden kehittämisessä. Vähiten julkisten yrityspalveluiden koetaan edistäneen innovaatioiden kaupallistamista ja uusien työpaikkojen luomista.

15. KUINKA HYVIN JULKISET YRITYSPALVELUORGANISAATIOI OVAT KYENNEET PARANTAMAAN YRITYSTEN TOIMINTAEDELLYTYKSIÄ YLEENSÄ

12.2 Käyttö ja arviot

Pk-yritykset ovat käyttäneet eniten hyväksi TE-keskusten (Varsinais-Suomi 39 %; koko maa 36 % yrityksistä) ja Finnveran palveluita (Varsinais-Suomi 25 %; koko maa 32 %). Tekesin palveluita on hyödyntänyt 13 prosenttia Varsinais-Suomen pk-yrityksistä ja 12 prosenttia koko maan yrityksistä. Uusimpia palveluita, kasvuyrityspalvelua ja YritysSuomi-portaalia, on käyttänyt vasta vajaa pari prosenttia yrityksistä.

Palveluita käyttäneet vastaajat Varsinais-Suomen alueella antavat parhaimmat arviot palveluasenteesta Uusyrittäjäkeskukselle ja Finnvera Oyj:lle. Kaikki palveluorganisaatiot pääsevät arvioissa yli arvosanan kolme. Koko maan tasolla Finnvera arvioidaan hieman paremmaksi palveluasenteen osalta.

Taulukko 8: Millaisen kokonaisarvion annatte palveluasenteesta?

Keskiarvo (asteikko 1-5) (*HUOM! Palveluita, joiden kohdalla vastaajamäärä on jäänyt alle kymmeneen, ei huomioida.)

	KOKO MAA	Varsinais-Suomi
	Ka	Ka
Finnvera Oyj	3,9	3,8
Tekes	3,6	3,7
TE-keskus	3,5	3,2
Finpro	3,4	3,3
YritysSuomi.fi portaali	3,4	*
Uusyrittäjäkeskus	3,7	3,8
Seudullinen yrityspalvelupiste	3,5	3,5
Kasvuyrityspalvelu	3,3	*

Arviot asiantuntemuksesta ovat Varsinais-Suomen ja myös koko maan alueella käytännössä yhtä myönteiset. Parhaimmat arviot asiantuntemuksesta alueella annetaan Uusyrittyskeskukselle ja Finnveralle. Koko maan tasolla parhaan arvosanan asiantuntemuksesta saa Finnvera.

Taulukko 9: Millaisen kokonaisarvion annatte asiantuntemuksesta?

Keskiarvo (asteikko 1-5) (*HUOM! Palveluita, joiden kohdalla vastaajamäärä on jäänyt alle kymmeneen, ei huomioida.)

	KOKO MAA	Varsinais-Suomi
	Ka	Ka
Finnvera Oyj	3,9	3,7
Tekes	3,6	3,6
TE-keskus	3,5	3,2
Finpro	3,4	3,4
YritysSuomi.fi portaali	3,5	*
Uusyrittyskeskus	3,6	3,8
Seudullinen yrityspalvelupiste	3,3	3,4
Kasvuyrityspalvelu	3,4	*

Palveluiden käyttäjiltä kysyttiin vielä, kuinka hyvin palvelut ovat pystyneet edistämään yrityksen toimintaa. Tältä osin Finnvera on kärjessä sekä Varsinais-Suomen alueella että koko maassa keskimäärin.

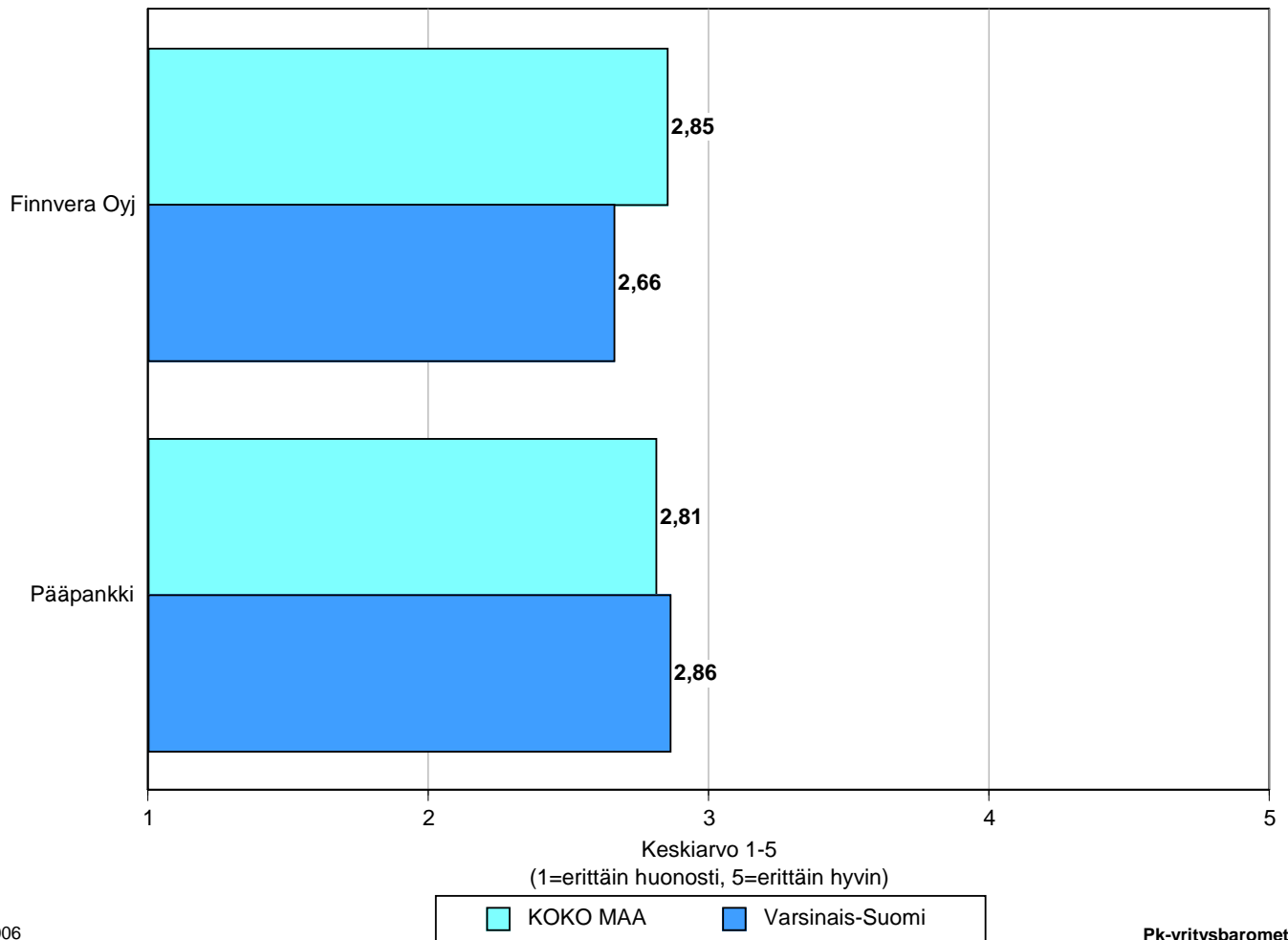
Taulukko 10: Kuinka hyvin käyttämänne palvelu pystyi edistämään yrityksenne toimintaa? Keskiarvo (asteikko 1-5) (*HUOM! Palveluita, joiden kohdalla vastaajamäärä on jäänyt alle kymmeneen, ei huomioida.)

	KOKO MAA	Varsinais-Suomi
	Ka	Ka
Finnvera Oyj	3,9	3,8
Tekes	3,5	3,4
TE-keskus	3,3	3,0
Finpro	3,0	2,9
YritysSuomi.fi portaali	2,9	*
Uusyrittyskeskus	3,2	3,4
Seudullinen yrityspalvelupiste	3,1	3,1
Kasvuyrityspalvelu	3,1	*

12.3 Riskinotto

Vastaajilta kysyttiin myös kuinka hyvin rahoittajat heidän mielestään ottavat riskiä. Varsinais-Suomen alueen vastaajista noin joka kuudennes on sitä mieltä, että Finnveran riskinottokyky on hyvällä tai erittäin hyvällä tasolla. Pääpankkinsa riskinottokyvyn arvioi hyväksi tai erittäin hyväksi joka neljäs alueen vastaajista. Riskinotosta annetut arvosanat jäävät sekä Finnveran että pääpankin kohdalla alle kolmen.

16. KUINKA HYVIN RAHOITTAJAT OTTAVAT RISKIÄ

Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi

ETELÄ-KARJALAN YRITTÄJÄT RY
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
p. (05) 610 0200, f. (05) 610 0220
www.yrittajat.fi/etelakarjala

ETELÄ-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa

ETELÄ-SAVON YRITTÄJÄT RY
Linnankatu 5 • PL 204, 50101 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo

HELSINGIN YRITTÄJÄT
Kellosilta 2 D, 2. krs. 00520 Helsinki
p. (09) 612 6230, f. (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki

HÄMEEN YRITTÄJÄT RY
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame

KAINUUN YRITTÄJÄT RY
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. (08) 613 0931, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu

KESKI-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa

KESKI-SUOMEN YRITTÄJÄT RY
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. 010 425 9203, f. 010 425 9210
www.yrittajat.fi/keskisuomi

KYMEN YRITTÄJÄT RY
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi

LAPIN YRITTÄJÄT RY
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi

LÄNSIPOHJAN YRITTÄJÄT RY
Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja

PIRKANMAAN YRITTÄJÄT RY
Kehräsaari B-rappu • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa

POHJOIS-KARJALAN YRITTÄJÄT RY
Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. (013) 221 311, f. (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala

POHJOIS-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.ppy.net

PÄIJÄT-HÄMEEN YRITTÄJÄT RY
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame

PÄÄKAUPUNKISEUDUN YRITTÄJÄT RY
Tapiolan keskustorni 8. krs, 02100 Espoo
p. (09) 455 4525, f. (09) 467 655
www.espoonyrittajat.fi, www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi

RANNIKKO-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY -
KUST-ÖSTERBOTTENS FÖRETAGARE RF
Hietasaarenkatu 6, 65100 Vaasa
p. (06) 356 0800, f. (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa

SATAKUNNAN YRITTÄJÄT RY
Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta

SAVON YRITTÄJÄT RY
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo

UUDENMAAN YRITTÄJÄT - NYLANDS FÖRETAGARE RY
Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
p. (09) 274 5420, f. (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN YRITTÄJÄT RY
Brahenskatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

PÄÄKONTTORIT

HELSINKI

Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

KUOPIO

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240

Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 020 460 11
www.finnvera.fi

ALUEKONTTORIT

HELSINKI (PÄÄKAUPUNKISEUTU)

Eteläesplanadi 8 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401

UUSIMAA

Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110

JOENSUU

Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163

JYVÄSKYLÄ

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299

KAJAANI

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899

KUOPIO

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330

LAHTI

Laiturikatu 2, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249

LAPPEENRANTA

Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149

MIKKELI

Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690

OULU

Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944

PORI

Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349

ROVANIEMI

Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099

SEINÄJOKI

Kauppatori 1 - 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399

TAMPERE

Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711

TURKU

Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649

VAASA

Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849

EDUSTUSTOT ULKOMAILLA

PIETARI

Postiosoite
PL 95, 53501 Lappeenranta
Puhelin +7 812 332 0830
Faksi +7 812 332 0831

▶ Varsinais-Suomi
2/2006

PK-YRITYYSBAROMETRI

 Varsinais-Suomen Yrittäjät

 FINNVERA

yrittajat.fi